

training recovery period. The study included sport game players examined in the contest season. It was shown that reduction of simple vimotor reaction time soon after cessation of training compared with that at rest may be indicative of adequate response of the central nervous system to physical exercise that activates central regulatory mechanisms under physiological conditions.

Key words: psychophysiological, sport.

Отримано: 05.06.2012

УДК 378(477-43).016:796.032

М. С. Солопчук, Д. М. Солопчук, А. О. Боднар

*Кам'янець-Подільський національний університет
імені Івана Огієнка*

АНАЛІЗ ВПРОВАДЖЕННЯ ОЛІМПІЙСЬКОЇ ОСВІТИ В СИСТЕМУ ПІДГОТОВКИ МАЙБУТНІХ ВЧИТЕЛІВ ФІЗИЧНОЇ КУЛЬТУРИ

Проведений аналіз впровадження системи олімпійської освіти на факультеті фізичної культури. Досліджені форми реалізації олімпійської освіти в навчальному процесі, а також розроблені рекомендації щодо її поліпшення.

Ключові слова: олімпійська освіта, олімпійський спорт, система олімпійської освіти.

Постановка проблеми. Становлення української державності, побудова громадянського суспільства, інтеграція України у світове та європейське співтовариство передбачають орієнтацію на людину, її духовну культуру і визначають основні напрями модернізації навчально-виховного процесу.

Як зазначається у 31 статті Олімпійської Хартії, пропаганда фундаментальних принципів олімпізму, розповсюдження їх у навчальних програмах загальноосвітніх та вищих навчальних закладах, створення інституцій, що мають присвятити себе Олімпійському руху є одним із пріоритетних напрямів діяльності Міжнародного і Національного Олімпійського Комітетів.

У нашій країні за останнє 10-річчя потужно розвинулась і чітко налагодилась система олімпійської освіти, спрямована на формування гармонійно розвиненої особистості через набуття знань, умінь і навичок, розвиток здібностей, інтересів, потреб та ціннісних орієнтацій, що базуються на гуманістичних ідеалах і цінностях олімпізму і є складовою загальної освіти. Проте, актуальною проблемою і досі залишається пошук форм, засобів, шляхів вдосконалення інтеграції і методів олімпійської освіти в систему підготовки вчителів фізичної культури.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Як зазначають провідні науковці (В. Сергєєв, М. Булатова, Л. Куликов, В. Столяров, О. Ісаєв та інші), кінцевою метою олімпійської освіти є прагнення до гармонійного розвитку фізичних і духовних здібностей особистості.

Науковці (В. Дудкін, В. Столяров, В. Родіченко) вважали, що однією з основних складових реалізації олімпійської освіти в країні є наявність ефективної системи підготовки кадрів, здатних впроваджувати ідеологію олімпізму у загальноосвітніх навчальних закладах. Роботу з підготовки кадрів, в першу чергу, забезпечують спеціалізовані вищі навчальні заклади та факультети фізичної культури ВНЗ.

Аналіз наукових досліджень свідчить, що фахівцями вивчені окремі аспекти підготовки кадрів на факультетах фізичної культури, а саме: формування ціннісних мотивів спортивної, ігрової, навчальної суспільно-корисної діяльності; формування навичок організації спортивної, ігрової, соціально-корисної діяльності; формування вмінь інтелектуального і фізичного самовдосконалення; розширення світогляду через самоосвіту; виховання позитивних моральних якостей і рухових здібностей. Проведені дослідження щодо нормативно-організаційних засад підготовки фахівців із фізичного виховання, розроблені освітньо-професійні програми, освітньо-кваліфікаційні характеристики, навчальні плани, робочі програми з усього спектру навчальних дисциплін. Проте, на думку В. Дудкіна [2], актуальною проблемою і досі залишався пошук шляхів вдосконалення інтеграції олімпійської освіти в систему підготовки фахівців із галузі знань фізичного виховання, спорту і здоров'я людини.

Мета дослідження – визначення особливостей впровадження олімпійської освіти в систему підготовки фахівців на факультеті фізичної культури.

Методи дослідження – аналіз літературних джерел, опитування.

Обговорення результатів дослідження. На відмінну від спеціалізованих вищих навчальних закладів, що займаються підготовкою фізкультурних кадрів, в яких за підтримки МОК і Міністерства освіти і науки, молоді та спорту України, і НОК України, створені центри олімпійської освіти та досліджень, на факультетах фізичної культури ВНЗ ця проблема олімпійської освіти вирішується безсистемно.

Із метою вивчення стану обізнаності у питаннях олімпійської освіти було проведено дослідження, в ході якого здійснювалося анкетування студентів 1-5 курсів, викладачів факультету фізичної культури.

В опитуванні взяли участь 345 студентів та 37 викладачів факультету фізичної культури.

Аналіз анкетування показав, що відомостями про Олімпійський рух володіють 87,6% студентів. Причому найбільшу обізнаність виявлено у студентів 1 та 5 курсів (92,4% та 90,6%).

Сьогодні Fair Play визнається в усьому світі, у тому числі і спортивному, вищим проявом шляхетності. Анкетування дало змогу визначити, що 72,4% опитаних ознайомленні з цими поняттями. Найбільшу обізнаність виявлено у студентів 5 курсу (84,2%).

У ході проведення експерименту було здійснено анкетування 37 викладачів факультету фізичної культури з метою виявлення їхнього бачення ролі олімпійської освіти у системі підготовки вчителя фізичної культури. За результатами анкетування 93,5% респондентів вважають, що ідеали Олімпійського руху можуть стати основою навчально-виховного процесу у ВНЗ.

Аналіз анкетування показав, що 89,8% викладачів висловилися в необхідності впроваджувати олімпійську освіту в систему роботи свого навчального закладу. Проте, до впровадження олімпійської освіти виявилися цілком готовими лише 69,8% респондентів, 28,4% вважають, що можуть лише частково долучити такі новації і тільки 1,8% на це питання дали негативну відповідь.

Проведене дослідження щодо впровадження олімпійської освіти в навчальний процес студентів факультету фізичної культури дозволило виділити такі напрями:

1. Впровадження олімпійської освіти у навчальний процес.
2. Проведення науково-дослідної роботи з питань олімпійського спорту та олімпійської освіти.
3. Видавнича діяльність.
4. Організація та участь у різних заходах з питань олімпійської освіти.
5. Співпраця з питань олімпійської освіти із регіональними відділеннями НОК України з іншими спортивними та громадськими установами.
6. Розробка та впровадження в навчальний процес загальноосвітніх навчальних закладів під час проходження студентами педагогічних практик олімпійських уроків.

Важливу роль у реалізації олімпійської освіти в процесі підготовки студентів факультету фізичної культури відіграє навчальна діяльність, яка є одним із найбільш ефективних напрямів підготовки фахівців до впровадження її у загальноосвітні навчальні заклади. Аналіз навчальних планів підготовки фахівців ОКР «бакалавр», «спеціаліст» та «магістр» дозволяє констатувати, що питання з олімпійської освіти включені переважно у робочі навчальні програми циклу фахових навчальних дисциплін, а саме: історія фізичної культури, Олімпійський і професійний спорт, професійна майстерність тренера, теорія і методика обраного виду спорту, теорія і методика тренування кваліфікованих спортсменів, основи теорії і методики спортивного тренування, інвалідний спорт та частково у розділ теорії і методики фізичного виховання. В середньому, кількість годин, виведених на дисципліни, у яких викладається матеріал з олімпійської освіти становить 5% від загальної кількості навчального часу, що відводиться на викладання дисциплін циклу професійної та практичної підготовки.

Аналіз даних щодо впровадження олімпійської освіти в науково-дослідну роботу факультету свідчить, що наукові дослідження з питань олімпійської освіти здійснюються за такими напрямками: підготовка магістерських, дипломних і бакалаврських

робіт (1,8% від загальної кількості захищених кваліфікаційних робіт), написання курсових робіт (2,7% від загальної кількості робіт), написання рефератів (29,5% від загальної кількості фахових дисциплін (з історії фізичної культури та олімпійського і професійного спорту – 79,2%)), друк статей в наукових збірниках викладачами аспірантури і магістратури факультету (3,5% від загальної кількості друкованих матеріалів). Встановлено, що дисертаційні дослідження, що виконують аспіранти і докторанти, не пов'язані з питанням олімпійської освіти.

Одним із найбільш ефективних напрямів реалізації олімпійської освіти на факультеті фізичної культури є видавнича діяльність. Аналіз цього напрямку впровадження олімпійської освіти свідчить, що 90% друкованого матеріалу з даного питання, є наукова продукція видавництва «Олімпійська література», які надаються регіональним відділенням НОК України. Науково-педагогічні працівники факультету видають друком методичні рекомендації, статті і тези з питань олімпійської освіти. На жаль, за останні 10 років надруковано всього 2 навчально-методичних посібники з проблем олімпійської освіти.

Дослідження свідчать, що одним із діючих напрямів вирішення питання Олімпійської освіти на факультеті є співпраця з регіональним відділенням НОК України, Олімпійською академією України, вищими навчальними закладами різних держав світу, управління фізичною культурою і спортом, федераціями з видів спорту, громадськими організаціями. За їх допомогою здійснюється оформлення куточка Олімпійської слави в університетському музеї, фотогалерей «Спортивна гордість університету» та «Наші Олімпійці», фотостендів «Олімпійський рух» та «Олімпійські ігри сучасності». Більшість спортивних масових заходів в університеті проводяться під Олімпійськими гаслами. Щорічно студенти молодших курсів зустрічаються з видатними спортсменами-олімпійцями (ЗМС І. Гешко, І. Мерлені, Г. Білодід, З. Турчина, З. Зазіров, Т. Беляєва та ін.), ветеранами Олімпійського руху (С. Нагорний, А. Бондарчук, В. Вешко та ін.)

Суттєву роль у роботі факультету фізичної культури відіграє співпраця з загальноосвітніми навчальними закладами, яка реалізується у таких формах: включення олімпійської освіти в програму курсів підвищення кваліфікації вчителів фізичної культури та тренерів ДЮСШ; виступи науково-педагогічних працівників на методичних семінарах вчителів фізичної культури; проведення семінарів на олімпійську тематику для вчителів загальноосвітніх навчальних закладів; проведення студентами-практикантами бесід, лекцій із питань олімпійського спорту та олімпійської освіти з учнями; організація у загальноосвітніх навчальних закладах спортивних вечорів, спортивних свят, зустрічей із видатними спортсменами-олімпійцями; проведення спортивно-масової роботи в школах під Олімпійськими гаслами; організація і проведення Олімпійських уроків у загальноосвітніх навчальних закладах, коледжах, училищах.

Суттєвою складовою впровадження олімпійської освіти є співпраця з засобами масової інформації. Науково-педагогічні працівники, студенти подають інформацію в місцеві газети, теле- і радіопрограми про результати участі спортсменів університету в різних змаганнях, також ця інформація висвітлюється на сайті університету.

Висновки. Аналіз діяльності факультету фізичної культури свідчить, що для вирішення проблеми впровадження олімпійської освіти в процес підготовки студентів доцільним є впровадження в навчальний процес спецкурсу або окремої навчальної дисципліни «Олімпійська освіта», питань із олімпійської освіти в програму педагогічних практик студентів. Варто ширше використовувати під час методичних і семінарських занять з дисципліни «Історія фізичної культури» та «Олімпійський та професійний спорт» начний супровід із питань Олімпійського руху; включати в тематику курсових робіт з теорії і методики фізичного виховання та спортивної спеціалізації, випускових кваліфікаційних робіт з проблеми Олімпійського спорту і олімпійської освіти; запровадити в практичну діяльність університету семінари з обміну досвідом фахівців ВНЗ регіону з питань олімпійської освіти.

Список використаних джерел:

1. Булатова М.М. Система Олимпийского образования в Украине (1991–2006): методология и практические результаты / М.М. Булатова // Современной олимпийский спорт и спорт для всех : материалы X Международной науч. конф. – Гданск, 2006. – С. 38-41
2. Дудкін В.Ю. Олімпійська освіта в процесі підготовки фахівців сфери «Фізичне виховання і спорт» у спеціалізованих вищих навчальних закладах України / В.Ю. Дудкін // Молода спортивна наука України : у 5-ти т. – Львів, 2009. – Т.4. – С.57-61.
3. Олімпійська освіта : методичні рекомендації / [укл. М.М. Булатова, С.Ф. Матвеев, В.Ф. Бойко та ін.]. – К., 2002. – 40 с.

Проведенный анализ внедрения системы олимпийского образования на факультете физической культуры. Исследованные формы реализации олимпийского образования в учебном процессе, а также разработанные рекомендации относительно ее улучшения.

Ключевые слова: олимпийское образование, олимпийский спорт, система олимпийского образования.

The conducted analysis of introduction of the system of Olympic education is on the faculty of physical culture. Investigational forms of realization of Olympic education are in an educational process, and also the developed recommendations in relation to its improvement.

Key words: Olympic education, Olympic sport, system of Olympic education.

Отримано: 15.06.2012